

Westphalen: Monumenta

Bogen

Monumenta inedita rerum Germanicarum praecipue Cimbriacarum et Megapolensium : quibus varia antiquitatum, historiarum, legum iuriumque Germaniae, speciatim Holsatiae et Megapoleos vicinarumque regionum argumenta illustrantur, suppleuntur et stabiliuntur ; cum tabulis aeri incisis.
Leipzig, 1739-50

Værket omfatter fire store bind i folioformat (37x27x8 cm) à næsten 2.000 dobbeltspaltede sider hver. Under ét behandles **hele det tyske områdes** "antikviteter", "historie" og "rettsforhold". Af det tyske biblioteksvæsen er værket katalogiseret under emnet *Deutsche Landesgeschichte*, hvilket ganske godt afspejler, at hovedparten vedrører "landet" Holsten, **von Westphalens** hjemegn. Værket kan vel nærmest betegnes som et "kompendium" eller en "materialesamling" inden for de beskrevne områders historie, topografi og lokalpræg i det hele taget. På et af opslagene ses værkets omtale af byen Haderslev.

Bogen er forsynet med talrige kobberstik, ikke mindst personportrætter.

Hele kæmpeværket er digitaliseret og kan studeres på Heinrich Heine Universitetsbiblioteks (Düsseldorf) hjemmeside på adressen <http://digital.ub.uni-duesseldorf.de/content/titleinfo/1598225>.

Forfatteren

Ernst Joachim von Westphalen blev født i Schwerin **21. marts 1700** og døde (på sin fødselsdag) i året **1759** i Kiel, hvor hans grav i dag ses bag altret i byens St. Nikolai Kirche.

Først og fremmest var **von Westphalen** en af sin tids største retslærde. Han var uddannet ved universiteterne i Jena, hvor han blev Dr. Juris i **1739**, og Halle, der begge netop i første halvdel af **1700**-tallet var nogle af den tyske oplysnings og pietismes højborg, og hvis impulser og påvirkninger fik stor betydning både i Danmark og på en skole som Haderslev Latinskole, af hvis lærere netop i **1700**-tallet ikke så få var uddannet ved tyske universiteter.

Også på anden vis kan der trækkes linjer mellem skolen og **von Westphalen**, først og fremmest fordi **von Westphalen** var kurator for Christian Albrecht Universitetet i Kiel, som var det sted, langt størstedelen af skolens elever fortsatte deres uddannelse efter endt eksamen i Haderslev.

Von Westphalen erhvervede sit adelige efternavn i **1739**, da han i 1739 af den tysk-romerske kejser, **Karl VI**, ophøjedes til hofkansler og dermed gehejmerådsmedlem i den gottorpske regering i Kiel. **1750** stødtes han imidlertid fra magtens tinde som følge af en hofintrige, der atter havde forbindelse med det gottorpske fyrstehus' nære tilknytning til den russiske fyrsteslægt **Romanov**.

Baggrunden

Udover "bygningværk", "statue" el. lign. til minde om en afdød person eller en bestemt begivenhed betyder **ordet Monument** iflg. *Den Danske Ordbog* også "noget eller nogen, der vidner om eller symboliserer en svunden tid, et særligt fænomen el.lign., fx et fremtrædende tidstypisk kunst- eller bygningværk".

Det er i denne sidstnævnte betydning, vi

skal opfatte det første ord i bogens titel. Ikke blot er værket en imponerende samling af "monument" vedr. **hertugdømmernes (Slesvigs og Holstens) historie og samfund i midten af 1700-tallet**. Men det er tillige et "monument" over en mand og hans tid, **Oplysningstiden**, med dens ubændige trang til at etablere et fast, eksakt, videnskabeligt kendskab til verden omkring os.

Intet steds ses denne ambition tydeligere end i det billede, **von Westphalen** valgte at pryde titelbladet i alle fire bind med, og som er forklaret nedenfor.